

สารจากบรรณาธิการ

เดือนกรกฎาคม เข้าสู่ฤดูฝนของประเทศไทย มีฝนตกทั่วทุกภาค ทำให้ความชื้นในอากาศสูง มีลมพัดแรง อาจทำให้ผลผลิตเสียหายได้ ขอให้หมั่นตรวจสอบสภาพอากาศและเฝ้าระวังศัตรูพืชต่าง ๆ เช่น ระวังโรครากเน่าโคนเน่า โรคผลเน่า ในผลไม้ และโรคลำต้นเน่า ในปาล์ม น้ำมัน โรคโคนเน่า ในมันสำปะหลัง และ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล และโรคไหม้ ในข้าว เป็นต้น

สำหรับข่าวสารวิชาการ กอป. ฉบับนี้ คณะทำงานได้จัดทำข้อมูลวิชาการเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ได้แก่ ความรู้เรื่องเอลนีโญ และลานีญาทำให้ทุกประเทศทั่วโลกมีสภาวะอากาศแปรปรวนฉับพลัน เดือนการระบาดของโรคลำต้นเน่าปาล์ม น้ำมัน การระบาดของเพลี้ยจักจั่นสีเขียวในระยะข้าวแตกกอ และโรคหลังการเก็บเกี่ยวที่พบในสภาพอากาศมีความชื้นและอุณหภูมิสูงของกล้วยหอมทอง คือ โรคข้าวหิวเน่าของกล้วยหอมทองและการควบคุมโดยใช้สารปลอดภัย

คณะทำงานวิชาการ กอป.หวังว่าเนื้อหาสาระในฉบับนี้ช่วยให้ข้อมูลเดือนการระบาด และให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์กับเจ้าหน้าที่และเกษตรกรทุกท่านแล้วพบกันใหม่...

นางสาวปนัดดา ทัพยะรัตน์
ประธานคณะทำงานวิชาการ กอป.

คณะทำงาน :

นางจันทร์จรัส เกียรติทวีมั่นคง นางสาวปวีณา คนยงค์ นางชิดชนก ไชยพงษ์
นางสาวอรนาฏ โศกเย็น นางสาวสุดารัตน์ แซ่มช้อย นางสาวสุภาพ ปิ่นแก้ว
นางสาวกานต์เอื้อ ชูช่วย นางสาวปวีณา เดชคอบุตร และนางสาวจันทน์นงเยาว์ ยิ้มยง

เดือนฟ้าระเวงศัตรูพืช

ประจำเดือนกรกฎาคม 2566

1 ภาคเหนือ

☀️ สูงสุด 32-34 °C
❄️ ต่ำสุด 24-26 °C
☁️ ปริมาณฝน 180-220 มม.
💧 ความชื้นสัมพัทธ์ 80-85 %

- ข้าว **ระเวง** เพี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยไฟ หนอนกอข้าว โรคไหม้ข้าว
- ข้าวโพด **ระเวง** หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด หนอนเจาะลำต้น โรคราสนิม
- ไม้ผล **ระเวง** เพี้ยแป้ง มวนลำใย โรคราคน้ำโคนเน่า โรคแอนแทรกคโนส
- ผัก **ระเวง** หนอนกระทู้หอม โรคใบจุดสีม่วงในหอม โรคแอนแทรกคโนส

2 ภาคกลาง

☀️ สูงสุด 33-35 °C
❄️ ต่ำสุด 25-27 °C
☁️ ปริมาณฝน 140-180 มม.
💧 ความชื้นสัมพัทธ์ 80-85 %

- ข้าว **ระเวง** เพี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยไฟ หนอนกอข้าว โรคใบไหม้
- อ้อย **ระเวง** หนอนกออ้อย ศีรษะทอยอ้อย โรคใบขาวอ้อย โรคเสี้ยนดำ
- มะพร้าว **ระเวง** หนอนหัวดำ แมลงดำหนาม ศีรษะทอย มะพร้าว

3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

☀️ สูงสุด 32-34 °C
❄️ ต่ำสุด 24-26 °C
☁️ ปริมาณฝน 230-280 มม.
💧 ความชื้นสัมพัทธ์ 80-85 %

- ข้าว **ระเวง** เพี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยไฟ หนอนกระทู้กล้า หนอนกอข้าว โรคไหม้ข้าว โรคใบขีดสีน้ำตาล โรคขอบใบแห้ง
- มันสำปะหลัง **ระเวง** เพี้ยแป้งมันสำปะหลัง โรคพุ่มแจ้ โรคใบด่าง โรคใบไหม้
- อ้อย **ระเวง** หนอนกออ้อย ศีรษะทอย โรคใบขาวอ้อย โรคเสี้ยนหนาม

4 ภาคตะวันออก

☀️ สูงสุด 32-34 °C
❄️ ต่ำสุด 25-27 °C
☁️ ปริมาณฝน 260-310 มม.
💧 ความชื้นสัมพัทธ์ 85-90 %

- มันสำปะหลัง **ระเวง** เพี้ยแป้งมันสำปะหลัง โรคพุ่มแจ้ โรคใบด่าง โรคโคนเน่าหัวเน่า
- ไม้ผล **ระเวง** เพี้ยแป้ง ศีรษะทอยจะลำต้น โรคราคน้ำโคนเน่า โรคราสีชมพู โรคใบดกหรือใบไหม้
- มะพร้าว **ระเวง** หนอนหัวดำ แมลงดำหนาม ศีรษะทอย โรสีขามะพร้าว
- ยางพารา **ระเวง** โรคกลาก โรคใบร่วงชนิดใหม่ของยางพารา โรคเส้นดำ

5 ภาคใต้

☀️ สูงสุด 31-34 °C
❄️ ต่ำสุด 24-26 °C
☁️ ปริมาณฝน 90-360 มม.
💧 ความชื้นสัมพัทธ์ 70-90 %

- ไม้ผล **ระเวง** เพี้ยแป้ง หนอนเจาะลำต้นจะ โรคผลเน่าในทุเรียน โรคราคน้ำโคนเน่า
- มะพร้าว **ระเวง** หนอนหัวดำ แมลงดำหนาม ศีรษะทอย หนอนกินใบมะพร้าว
- ยางพารา **ระเวง** โรคกลาก โรคใบร่วงชนิดใหม่ของยางพารา โรคใบร่วง โรคเส้นดำ
- ปาล์มน้ำมัน **ระเวง** หนอนเปลือกลูก หนอนหนามแมว ศีรษะทอย โรคลำต้นเน่า

ติดต่อ : สำนักงานเกษตรอำเภอ, สำนักงานเกษตรจังหวัด ใกล้เคียง

จัดทำโดย : กลุ่มขยายกรณและเดือนการระเวงศัตรูพืช กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร / ข้อมูลสถานอากาศ : กรมอุตุนิยมวิทยา

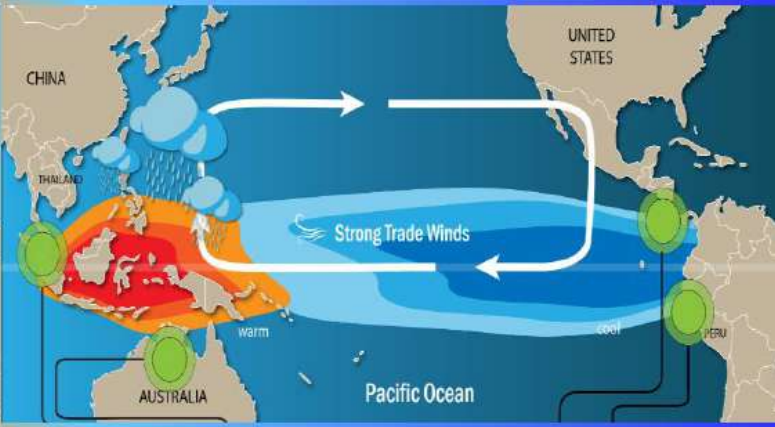

เอลนีโญ

ลานีญา

เอลนีโญ (El Niño) และ ลานีญา (La Niña) เป็นปรากฏการณ์สุดขั้วตรงข้ามของวัฏจักรการหมุนเวียนกระแสอากาศและกระแสน้ำในมหาสมุทรแปซิฟิกตะวันออก (Eastern Tropical Pacific Ocean) ที่เรียกว่า "El Niño – Southern Oscillation" หรือ "เอนโซ" (ENSO) ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างมหาสมุทรกับชั้นบรรยากาศโลก ดังนั้นเมื่อกระแสลมเกิดการเปลี่ยนทิศและกระแสน้ำในมหาสมุทรแปซิฟิกตะวันออกเกิดการเปลี่ยนแปลง จึงก่อให้เกิดปรากฏการณ์สภาวะอากาศแปรปรวนฉับพลัน ที่เรียกว่า **"เอลนีโญ" (El Niño)** และ **"ลานีญา" (La Niña)**

อุณหภูมิผิวน้ำทะเลตอนกลางและตะวันออกเฉียงของมหาสมุทรแปซิฟิกเขตศูนย์สูตรอุ่นขึ้นผิดปกติ

เกิดพายุฝนที่รุนแรงจนทำให้เกิดอุทกภัยบริเวณชายฝั่งของทวีปอเมริกาใต้

เกิดความแห้งแล้งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และออสเตรเลียตอนเหนือ

ข้อมูลจาก <https://www.gistda.or.th>
ภาพจาก <https://www.thaiglob.org>

อุณหภูมิผิวน้ำทะเลบริเวณตอนกลางและตะวันออกเฉียงตอนกลางของมหาสมุทรแปซิฟิกเขตศูนย์สูตรต่ำกว่าปกติ ประมาณ -0.5 องศาเซลเซียส ลงไป

เกิดขึ้นได้ทุก 2-3 ปี นานประมาณ 9-12 เดือน และอาจปรากฏอยู่ได้นานถึง 2 ปี

เกิดความแห้งแล้งทางตอนเหนือของทวีปอเมริกาใต้

เกิดฝนตกหนักในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เตือนการระบาดของโรคลำต้นเน่าปาล์มน้ำมัน

เชื้อสาเหตุ : เชื้อรา *Ganoderma boninense* Pat.

ลักษณะอาการ

ใบ

มีสีซีดกว่าปกติและแห้งตาย ทางใบล่าง หักพับกิ่งตัวห้อยลงรอบ ๆ ลำต้น ทางยอดที่ยังไม่คลี่มีจำนวนมากกว่าปกติ

ลำต้น

เชื้อราสร้างดอกเห็ดที่โคนต้น หรือที่รากผิวดินบริเวณใกล้โคนต้น ดอกเห็ดถูกสร้างขึ้นเมื่อต้นปาล์ม น้ำมันแสดงอาการให้เห็นทางใบ หลังจากสร้างดอกเห็ดที่โคนต้นแล้ว ต่อมาต้นปาล์มน้ำมันจะยืนต้นตาย

ราก

เปราะหักง่าย เนื้อเยื่อภายในราก ฟู เปื่อย ร่วนเป็นผง ส่วนของเปลือกกรากเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล เนื้อเยื่อภายในรากเปลี่ยนเป็นสีดำ

การแพร่ระบาด

- สปอร์ของเชื้อสาเหตุแพร่กระจายทางลม น้ำ ดิน อุปกรณ์ทางการเกษตร และการสัมผัสกันของรากต้นที่เป็นโรครับรากของต้นปกติ
- การปลูกทดแทนหลุมเดิมที่เคยพบโรค โดยที่ไม่มีการทำลายต้นเดิมที่เป็นโรค

การป้องกันกำจัด

• การเขตกรรม

- ขุดดินเป็นหลุมรอบต้นปาล์มน้ำมันที่เป็นโรค เพื่อเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดจากต้นที่เป็นโรคไปยังต้นปกติโดยการสัมผัสกันของราก
- การกำจัดดอกเห็ดที่ขึ้นบนโคนต้นปาล์มที่เป็นโรคหรือที่รากบริเวณผิวดิน
- การตัดเอาส่วนที่เป็นโรคออกให้หมด จากนั้นทาสีที่ตัดด้วยสารเคมี เช่น โคลทาร์ หรือโคลทาร์ผสมกับสารป้องกันกำจัดโรคพืช (โทแรม) เพื่อป้องกันการเข้าทำลายซ้ำเติมของเชื้อชนิดอื่น

• การป้องกันกำจัดโดยชีววิธี

ใช้เชื้อรา *Trichoderma* spp., *Actinomyces* sp. และ *Bacillus* spp.

• การใช้สารเคมี

ใช้สารเคมีควบคุมต้นที่เป็นโรค และต้นข้างเคียงหรือต้นที่เริ่มแสดงอาการ ได้แก่ carboxin, quinterozone mixture, bromuconazole, tridemolol, และการใช้สารรมดิน dazomet

แมลงศัตรูข้าว "ระยะแตกกอ"

เพลี้ยจักจั่นสีเขียว

ประเทศไทยพบ 2 ชนิด

Nephotettix nigropictus (Stål)

Nephotettix virescens (Distant)

รูปร่างลักษณะ

ตัวสีเขียวอ่อน เป็นแมลงจำพวกปากดูด แมลง 2 ชนิด แตกต่างกัน คือ *N. nigropictus* (Stål) มีขีดดำพาดตามความยาวของขอบหน้าผาก ระหว่างตาทั้ง 2 ข้าง แต่ *N. virescens* (Distant) ไม่มี เพลี้ยมีวางไข่เป็นกลุ่ม 8 - 16 ฟอง ในกาบใบข้าว ตัวอ่อนมีสีเหลือง หรือสีเขียวอ่อน ตัวอ่อนมี 5 ระยะ ระยะตัวอ่อนนาน 14 - 15 วัน ระยะตัวเต็มวัย ประมาณ 10 วัน

ลักษณะการทำลายและการระบาด

พบการระบาดช่วงฤดูฝน โดยเฉพาะตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึง ตุลาคม

ตัวอ่อน และตัวเต็มวัยจะดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบ และลำต้นข้าว ทำให้ชะงักการเจริญเติบโต และเหี่ยวแห้งตาย หากมีปริมาณแมลงมาก และเป็นแมลงพาหะนำโรคาบสีส้มสู่ต้นข้าว ทำให้ต้นข้าวแคระแกร็น ใบเหลือง ข้าวออกรวงไม่สม่ำเสมอ เมล็ดลีบ

ระยะเข้าทำลาย

การป้องกันกำจัด

- หมั่นสำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ
- ควรปลูกข้าวพันธุ์ต้านทาน เช่น สุพรรณบุรี 60 สุพรรณบุรี 90 พิชญโลก 2
- เมื่อแมลงระบาดรุนแรง ควรใช้แสงไฟล่อและทำลาย
- ควรใช้สารกำจัดแมลงให้ถูกต้องตามคำแนะนำทางวิชาการ

โรคช้ำหวีเน่าของกล้วยหอมทอง และการควบคุมโดยใช้สารปลอดภัย

กล้วยหอม เป็นผลไม้เศรษฐกิจชนิดหนึ่งที่มีศักยภาพในการส่งออก ในปี 2565 ประเทศไทยส่งออกกล้วยหอม ปริมาณ 2,600 ตัน มูลค่า 90 ล้านบาท โดยรูปแบบกล้วยสดแช่เย็น มีสัดส่วนการส่งออกมากที่สุด แต่ปัญหาสำคัญของการส่งออกกล้วยหอมทองที่มักพบ คือ โรคหลังการเก็บเกี่ยว โดยเฉพาะโรคช้ำหวีเน่า ซึ่งเกิดจากเชื้อราสาเหตุ 5 ชนิด คือ *Lasiodiplodia theobromae*, *Fusarium oxysporum*, *Colletotrichum musae*, *Pestalotiopsis sp.* และ *Phomopsis sp.* เชื้อราจะเข้าทำลายบริเวณช้ำหวี อาการเริ่มแรกมักพบจุดสีน้ำตาลถึงดำและขยายลุกลามไปตามช้ำหวี สร้างเส้นใยสีขาวหรือสีเทาบริเวณแผล หลังจากนั้นเส้นใยจะแทงเข้าไปในเซลล์เนื้อเยื่อพืช ถ้ารุนแรงจะทำให้ผลหลุดร่วงจากช้ำหวีได้ง่าย โดยที่เชื้อรา *L. theobromae* เป็นเชื้อราที่ทำให้เกิดช้ำหวีเน่ารุนแรงกว่าเชื้อชนิดอื่น

เชื้อราเหล่านี้ มีอยู่ทั่วไปในแปลงปลูกกล้วย เมื่อมีความชื้นและอุณหภูมิสูง สปอร์ของเชื้อราสามารถแพร่ทางอากาศและมาตกที่เครือกล้วยได้ จึงต้องมีการจัดการโรคตั้งแต่การผลิตจนถึงหลังการเก็บเกี่ยว ดังนั้น การใช้สารปลอดภัยในการควบคุมโรคช้ำหวีเน่าของกล้วยหอมทองหลังการเก็บเกี่ยว ทำให้ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพในการส่งออกกล้วยหอมทอง

จากการศึกษาของบุญญวดี จิระวุฒิและคณะ (ม.ป.ป) พบว่า สาร Potassium Sorbate ปริมาณ 500 mg/l มีประสิทธิภาพในการควบคุมโรคได้ดี และสามารถยับยั้งความรุนแรงของโรคได้ถึง 81.65%

Potassium Sorbate

- ✓ สารกลุ่มปลอดภัยหรือ Generally recognized as safe (GRAS)
- ✓ สารเคมีที่ผ่านการรับรองโดยองค์การอาหารและยา (Food and Drug Administration, FAD) ว่าสามารถเติมไปในอาหารได้อย่างปลอดภัย
- ✓ วัตถุกันเสียในอาหาร (food preservatives) สามารถยับยั้งเชื้อจุลินทรีย์ในอาหาร ได้แก่ แบคทีเรียยีสต์ที่เกี่ยวข้องกับอาหารและเชื้อราโดยไปทำลายผนังเซลล์ เยื่อหุ้มเซลล์ของเชื้อจุลินทรีย์หรือไปทำลายสารควบคุมพันธุกรรม ทำให้เซลล์ไม่สามารถเพิ่มจำนวนหรือสืบพันธุ์ได้ตามปกติ